

กลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
STRATEGIES FOR INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM OF PRIMARY SCHOOLS
UNDER KHONKAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

สุบัน มุขธระโกษา¹, วิเชียร รุ้ยยืนยง², และ สังวาลย์ เพี้ยยุระ³
Suban Muktarakosa¹, Wichian Rooyuenyong², and Sangwan Phiyayura³

^{1,2,3} อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ดำเนินการ 4 ระยะ คือ 1) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 95 คน และครูผู้สอน จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 3) ร่างกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้วยการใช้ข้อมูลจากการวิจัยในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาบูรณาการยกร่างเป็นกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) ตรวจสอบกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้วยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 10 คน และประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

¹ Corresponding author : subanmuk@hotmail.com

2. กลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มี 8 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา มี 8 มาตรการ 2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 9 มาตรการ 3) การพัฒนาระบบการบริหารและสารสนเทศ มี 7 มาตรการ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 6 มาตรการ 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มี 7 มาตรการ 6) การประเมินภายในตามมาตรฐานการศึกษามี 8 มาตรการ 7) การรายงานคุณภาพภายในสถานศึกษาประจำปี มี 12 มาตรการ 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มี 7 มาตรการ

คำสำคัญ: กลยุทธ์ , การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research was to 1) study the quality of internal quality assurance in schools under the Office of Khon Kaen Primary Education Area 1 and 2) to develop strategies for quality assurance in educational institutions. 1) Define the research framework by studying principles, theories, theories, and related research. 2) study the quality of internal quality assurance The questionnaire consisted of 95 questionnaires and 270 teachers. The research instrument was a questionnaire. Analyze data using computer program. Interviews with 3 school administrators. Data analysis by content analysis. 3) Draft strategy for quality assurance in the school. Using the data analyzed through Step 1 and Step 2 to integrate the strategy into the quality assurance strategy within the school. 4) Examine the strategy of quality assurance in the school. The seminar was based on the experts who criticized the strategy of quality assurance in the school. Consistency, Feasibility and usefulness the 30 administrators of the institute used the evaluation form. analysis of computer programmed data

The research found that

1. Quality assurance conditions within the institution. Under the jurisdiction of the Office of Khon Kaen Primary Education Area 1, the overall situation was at a high level. When considering each aspect, it was found that there was a high level of practice in all aspects.

2. The strategy for quality assurance in schools under the Office of Khon Kaen Primary Education Area 1 has 8 strategies: 1) The standardization of schools has 8 measures; 2) The develop educational quality development plan has 9 measures. 3) The development of administrative and information system has 7 measures. 4) The implementation of the educational quality development plan includes 6 measures. 5) The quality monitoring has seven measures. 6) These studies are assessing the conformity of measures 7, 8) reporting quality inside school year there were 12 measures 8) improving the quality of education continues with 7 measures.

KEYWORDS: Strategy, Quality assurance

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติในมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ส่วนในมาตรา 7 ได้บัญญัติไว้ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตัวเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ชี้แนะทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลาง เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ในระยะยาว ที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้เห็นพ้องต้องกันเป็นวิสัยทัศน์ ปี พ.ศ. 2570 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมและหลักธรรมาภิบาลการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาหารซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลกสามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคนและสังคมไทยให้ครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาภาคใต้ ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใสเป็นธรรม 2) พัฒนาคอนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิตมีทักษะและดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชน ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง 3) พัฒนาระบบการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้มีความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหาร และพลังงาน ปรับโครงสร้างการผลิตการบริโภค ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม 4) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 6 มาตรา 47-51 โดยใน มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ

และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินผลคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษานั้นปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข ระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพ 2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพ 3) การประเมินและรับรองคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักด้านการกำหนดนโยบายการศึกษา การวางแผนการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษา รวมทั้งการติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในระดับชาติ ได้ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในระดับชาติ พบว่า การจัดการศึกษาโดยเฉลี่ยทั่วประเทศยังมีคุณภาพต่ำ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั่วประเทศในบางวิชาบางระดับตกต่ำ ลงจาก 4-5 ปี ก่อนแต่การประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันการศึกษารอบ 2 ของ สมศ. โดยทั่วไปได้คะแนนดีขึ้นกว่าการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันการศึกษารอบแรกเมื่อ 1-3 ปีที่แล้ว มีข้อสังเกตเชิงวิจารณ์ว่าการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันการศึกษาแบบให้คะแนนจากการเตรียมเอกสารของสถาบันการศึกษาเป็นหลัก อาจจะไม่ถูกต้องแม่นยำ นัก เช่น การประเมินผู้เรียนด้านการเป็นคนดีและมีความสุขได้คะแนนสูงโดยเฉลี่ยทั่วทั้งประเทศ ซึ่งขัดแย้งกับการประเมินด้านความเก่งในการเรียน และคะแนนเฉลี่ยของการสอบระดับชาติที่ได้ต่ำ หรือการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาที่ได้คะแนน

ค่อนข้างดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) และในปีการศึกษา 2557 ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงาน เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21” โดยคณะนักวิจัยจากสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาภายในประเทศที่สำคัญของไทย คือ เรื่องความเหลื่อมล้ำกับดักประเทศรายได้ปานกลาง วิกฤตด้านความมั่นคง การเปลี่ยนแปลงทางครัวเรือน ผลการศึกษาวิเคราะห์ระบบการศึกษาไทยของคณะนักวิจัยชุดนี้พบข้อจำกัดหลักใน 5 ด้าน คือ 1) ความไม่ตรงประเด็น (Irrelevancy) การศึกษาไม่ได้สร้างคนที่มีคุณลักษณะที่สามารถตอบสนองกับชุดความท้าทายใหม่ได้ เช่น การที่ประชากรวัยเรียนขาดทักษะชีวิตทักษะการทำงานร่วมกัน และการจัดการความขัดแย้ง หลักสูตรขาดการคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนการสอนไม่ได้เสริมให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผู้สำเร็จการศึกษามือถือการว่างงานสูง ในขณะที่บางสาขาอาชีพมีการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายงานวิชาชีพที่ใช้เป็นฐานของเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) เช่น การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Science, Technology, Innovation: STI) ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ไทยจะใช้ก้าวผ่านกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้ 2) การด้อยคุณภาพ (Low Quality) ผลสัมฤทธิ์การศึกษาของผู้เรียนต่ำ เช่น ผลคะแนนเฉลี่ยในการสอบ PISA ของนักเรียนไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ การที่คะแนนการทดสอบภายในประเทศเองมีแนวโน้มต่ำลงเรื่อยๆ ตลอดจนผลสำรวจผู้ว่าจ้างผู้จบการศึกษาใหม่ที่ระบุว่าผู้จบการศึกษาใหม่ยังขาดสมรรถภาพในการทำงาน 3) ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและการขาดความเท่าเทียม (Inaccessibility and Inequity) การเข้าไม่ถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของคนส่วนใหญ่ และความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาในแต่ละพื้นที่ เช่น คะแนน PISA โดยเฉลี่ยของนักเรียนกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ ในขณะที่พื้นที่อื่นส่วนใหญ่สอบได้คะแนนต่ำมาก หรือการที่อัตราการเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีแนวโน้มต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประชาชนกลุ่มที่มีฐานะไม่ดี 4) การขาดประสิทธิภาพ (Inefficiency) การที่การจัดสรรทรัพยากรกับกระบวนการส่งเสริมการเรียนการสอนที่สร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไม่สอดคล้องกัน เช่น การมีสัดส่วนงบประมาณการศึกษาสูงแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำ การกำหนดงบประมาณโรงเรียนตามปริมาณนักเรียน การใช้เกณฑ์วิชาการมาให้ตอบแทนครูมากกว่าคุณภาพการสอน นอกจากนั้นระบบผลตอบแทนครูไม่ได้อิงกับผลงานที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมไปถึงการที่ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนมากแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำเป็นต้น (วิทยากร เชียงกูล, 2559)

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้รับมอบหมายจากสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ทำการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2557 โดยจะประเมินนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนทุกโรงเรียน ซึ่งผลการประเมินที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนคุณภาพ การดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุง/พัฒนาและการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน และเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจใน การกำหนดนโยบายและการวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษา พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2557 ระดับประเทศ โดยรวมทุกความสามารถมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.17 สัมประสิทธิ์การกระจายร้อยละ 34.32 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2557

ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2557 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกความสามารถมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.23 สัมประสิทธิ์การกระจายร้อยละ 34.24 และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2557 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยรวมทุกความสามารถ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.47 สัมประสิทธิ์การกระจายร้อยละ 34.31 จากสรุปผลการประเมินดังกล่าวมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์วางแผนร่วมกับสถานศึกษา เพื่อกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรหาวิธีการปรับปรุง แก้ไข เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นต่อไป 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการติดตาม ตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลผู้เรียน โดยใช้รูปแบบข้อสอบ NT , O-NET และ PISA และระดับสถานศึกษา 1) สถานศึกษาควรศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินตามความสามารถและรายตัวชี้วัด เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมาย การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น 2) สถานศึกษาควรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และจัดทำโครงการ/กิจกรรมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 ในเรื่องทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาแบบร่วมมือ 3) ครูผู้สอน ควรศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว โดยวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล และคัดกรองนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ เพื่อหาวิธีการช่วยเหลือได้ถูกต้อง 4) ครูผู้สอนควรวิเคราะห์แนวข้อสอบและนำรูปแบบของข้อสอบ NT มาใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนรายมาตรฐานและตัวชี้วัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2558)

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาที่จะศึกษาเพื่อให้ได้กลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้กับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะนำไปกำหนดนโยบายและกำหนดวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง วิธีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกรอบภาระงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎหมายของกระทรวงศึกษาธิการใน 8 ด้าน ดังต่อไปนี้
2. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยกำหนดให้เหมาะสม ครอบคลุมสาระการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน โรงเรียนและท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน
3. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบายและการวางแผนในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามวิสัยทัศน์ และภารกิจที่สอดคล้องกับพัฒนาการผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น
4. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การการจัดระบบการบริหารและสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษา มีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน มีการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย
5. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง
6. ด้านการจัดการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา วิธีการตรวจสอบหลากหลาย เหมาะสม ครอบคลุมมาตรฐานของโรงเรียน
7. ด้านการจัดการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษา หมายถึง วิธีการจัดการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีในสถานศึกษา มีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และมีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน
9. ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ครอบคลุมสาระสำคัญ จุดเด่นที่ควรผดุงไว้ จุดด้อยต้องแก้ไขข้อบกพร่อง มีการปรับปรุงตามรายงานคุณภาพการศึกษา
10. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1
11. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยใช้วิธีวิจัย แบบผสมผสานซึ่งเป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ แบ่งการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 95 คน และครูผู้สอน จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 3 ร่างกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้วยการใช้ข้อมูลจากการวิจัยในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาบูรณาการร่างเป็นกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระยะที่ 4 ตรวจสอบกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้วยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 10 คน และประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งมีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Question naire) ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัยของขอบเขตด้านเนื้อหา จำนวน 3 ตอน ซึ่งมีลักษณะดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) และตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open ended Question)

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิในภาคสนาม (Field Work) จากกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 365 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับมา 365 ชุดโดยเก็บข้อมูลครูผู้สอน จำนวน 270 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 95 คน รวมเป็น 365 ชุด

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงจาก 3 โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนดีเด่นที่ผ่านการประเมินของ สมศ. และโรงเรียนที่ผ่าน O-Net และโรงเรียนที่ได้รับรางวัล (O-Bec Award) จำนวน 9 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาศาภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินการตามแนวทางการบริหาร การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.78	0.44	มาก	1
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน	3.68	0.42	มาก	2
3. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	2.81	0.36	ปานกลาง	7
4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาโรงเรียน	2.82	0.34	ปานกลาง	6
5. ด้านการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพ	2.82	0.34	ปานกลาง	6
6. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	3.43	0.34	ปานกลาง	4
7. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี	3.51	0.42	มาก	3
8. ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.28	0.30	ปานกลาง	5
รวม	3.41	0.49	ปานกลาง	

จากตาราง พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากสามด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.44) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 0.42) ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ($\bar{x} = 3.51$, S.D. = 0.42) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางห้าด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.34) ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 0.30) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาโรงเรียน ($\bar{x} = 2.82$, S.D. = 0.34) ด้านการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพ ($\bar{x} = 2.82$, S.D. = 0.34) และ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ($\bar{x} = 2.81$, S.D. = 0.36)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า สภาพที่สถานศึกษาดำเนินงานมากที่สุดเป็นด้านงานที่สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแนวปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน และด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ส่วนด้านอื่น ๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ และ 64 มาตรการ มีรายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา มี 8 มาตรการดังต่อไปนี้ 1) กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาควรเท่าเทียมหรือสูงกว่าการกำหนดมาตรฐานของการประเมินมาตรฐานกลาง 2) จัดทำข้อมูลฐานเดิมให้สูงกว่าปีที่ผ่านมาโดยไม่เกินความสามารถและไม่ต่ำเกินไป 3) กำหนดมาตรฐานโดยยึดมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก 4) แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 5) สร้างความตระหนักการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาและสร้างความเข้าใจในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 6) เพิ่มมาตรฐานและการลดมาตรฐานตามความเหมาะสมโดยการอนุมัติจากที่ประชุมของคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 7) กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาโดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย **กลยุทธ์ที่ 2** การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 9 มาตรการดังต่อไปนี้ 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 2) ประชุมคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 3-5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3-5 ปี สอดคล้องกับมาตรฐานและบริบทของโรงเรียน 5) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับภูมิปัญหาท้องถิ่นและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา 8) บริหารงานระบบคุณภาพตามทฤษฎีวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) 9) แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้ข้อเสนอแนะและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา **กลยุทธ์ที่ 3** การจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ มี 7 มาตรการดังต่อไปนี้ 1) วางแผนจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบันพร้อมนำปฏิบัติ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ตามภาระงานของการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณและงานทั่วไป 3) จัดระบบข้อมูลสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจุบันเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมการ

บริหารสถานศึกษาทั้งสี่ด้าน 4) จัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับภาระงานของ
กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจสู่สถานศึกษา 5) จัดทำระบบข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนทุกคนทุกชั้นเรียน 6) บันทึกข้อมูลสุขภาพของนักเรียนและพัฒนาการแต่ละภาคเรียน 7) จัดทำ
ป้ายนิเทศการประกาศและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ **กลยุทธ์ที่ 4** การดำเนินงาน
ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 6 มาตรการดังต่อไปนี้ 1) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาด้วยการมีส่วนร่วม
ร่วมจากทุกภาคส่วน 2) ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการประจำปีให้เป็นไปตามกรอบเวลาและปฏิทินที่กำหนด 3)
แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ตรวจสอบ ติดตาม และสนับสนุนด้านต่างๆ 4) สนับสนุนงบประมาณ สื่อ
อุปกรณ์การปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงการพัฒนางาน 5) กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ
กิจกรรม และจัดทำรายงานเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้อง 6) แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแผนงาน โครงการ
กิจกรรม ทุกปีการศึกษา **กลยุทธ์ที่ 5** การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มี 7 มาตรการดังต่อไปนี้ 1)
ติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีการออกประเมินตรวจเยี่ยมของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา 3 ปี ต่อ 1 ครั้ง และจากคณะกรรมการที่โรงเรียนแต่งตั้งขึ้นปีละ 1 ครั้ง หรือเทอมละ 1 ครั้ง 2)
โรงเรียนกำหนดปฏิทินการประเมินภายในของคณะกรรมการโรงเรียนเองและของเขตพื้นที่การศึกษาแจ้ง
ให้คณะครูทุกคนทราบ 3) รายงานผลการประเมินตนเองต่อผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้อำนวยการเขตพื้นที่
การศึกษาทราบ 4) เตรียมความพร้อมรองรับการตรวจเยี่ยมการประเมินคุณภาพภายในของเขตพื้นที่
การศึกษาและคณะกรรมการตรวจเยี่ยมของโรงเรียนเอง 5) แต่งตั้งคณะกรรมการภายในสถานศึกษาตรวจ
เยี่ยมภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อปรับปรุงพัฒนา 6) ประชุมสร้างความตระหนักบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ
ของทุกคน 7) รายงานผลการตรวจเยี่ยมของคณะกรรมการต่อคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน **กลยุทธ์ที่ 6** การประเมินภายในตามมาตรฐานการศึกษา มี 8 มาตรการดังต่อไปนี้ 1) จัดทำ
แผนงาน โครงการ กิจกรรม การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน
คุณภาพภายในสถานศึกษา 3) จัดทำปฏิทินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา 4) สร้าง
ความตระหนักให้บุคลากรให้ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายใน 5) ประเมินคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาโดยยึดมาตรฐานของสถานศึกษา 6) ประเมินนักเรียนทุกคนตามหลักสูตรแกนกลางในวิชาหลัก
คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น 7)
ประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การสอบ O-Net ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนมีความรู้สามารถเหมาะสมตามหลักสูตร 8) ขับเคลื่อน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษา **กลยุทธ์ที่ 7** การรายงานคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาประจำปี มี 12 มาตรการดังต่อไปนี้ 1) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการจัดทำรายงานประจำปี
(SAR) โดยมีส่วนร่วมจากคณะครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำเอกสารผลการ
นิเทศภายในของสถานศึกษาและรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) จัดทำเอกสารเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4)

สร้างความตระหนักให้บุคลากรให้ความสำคัญในการจัดทำรายงานประจำปีของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำรายงานคุณภาพภายในสถานศึกษา 6) จัดทำรายงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 7) จัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 8) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำรายงานคุณภาพภายในสถานศึกษา 9) จัดทำรายงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด สาธารณชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 10) นำผลการประเมินภายในสถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน 11) แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตาม การจัดทำรายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 12) นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากการรายงานประจำปีเสนอต่อคณะครูผู้ปรับปรุง **กลยุทธ์ที่ 8** การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มี 7 มาตรการดังต่อไปนี้ 1) พัฒนาการจัดการเรียนการสอนครอบคลุมหลักสูตรสถานศึกษาสร้างสมรรถนะแก่ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร 2) สร้างความตระหนักการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องกับคณะครู 3) พัฒนาการเรียนการสอนเพิ่มผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น 4) จัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 5) นำผลการประเมินตนเอง (SAR) ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามวงจรคุณภาพของเดมมิง 6) แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการปรับปรุงแผนงาน โครงการ กิจกรรม ทุกปีการศึกษา 7) นิเทศ ติดตาม การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1.1 สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า สถานศึกษาจะเน้นการดำเนินงานในภาคบังคับ เช่น ด้านที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน และด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ส่วนด้านอื่นๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันการศึกษาที่เน้นการตรวจเอกสารเป็นหลักจึงเป็นเหตุให้สถานศึกษาเลือกจัดทำเอกสารเพื่อรองรับการประเมินเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิทยากร เชียงกุล (2553) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันการศึกษาเป็นแบบให้คะแนนจากการเตรียมเอกสารของสถาบันการศึกษาเป็นด้านหลัก อาจจะไม่ถูกต้องแม่นยำนัก เช่น การประเมินผู้เรียนด้านการเป็นคนดีและมีความสุขได้คะแนนสูงโดยเฉลี่ยทั่วทั้งประเทศ ซึ่งขัดแย้งกับการประเมินด้านความเก่งในการเรียน และคะแนนเฉลี่ยของการสอบระดับชาติที่ได้ต่ำ หรือการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาที่ได้คะแนนค่อนข้างดีขัดแย้งกับข้อมูลทางอื่น

1.2 ผลจากการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์

และสังเคราะห์จากผู้วิจัยและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้านความสอดคล้อง ด้านการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และการยอมรับขององค์กร มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 3 การจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ กลยุทธ์นี้จึงสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บระบบข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายในให้ทันสมัย สะดวกรวดเร็วทันต่อการใช้ประโยชน์ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ หรือยุคเทคโนโลยี สารสนเทศ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีจะช่วยให้สถานศึกษา มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การบริหารและบริการโดยใช้เทคโนโลยีในการจัดระบบสารสนเทศในรูปแบบของโปรแกรมประยุกต์ พัฒนาตามลักษณะงานที่ทันสมัยทำให้สะดวกรวดเร็วต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 (2550) ได้สรุปว่าการเก็บข้อมูลและสารสนเทศด้วยระบบอัตโนมัติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ดำเนินงานต้องมีการออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะงาน ซึ่งระบบสารสนเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546) ได้กำหนดตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีการดำเนินงานในระดับที่ต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดังนั้นสถานศึกษาควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดภาระด้านการจัดทำเอกสาร ของบุคลากรเพื่อรองรับการประเมิน และควรมีการติดตาม ตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาแนวทางการสร้างชุมชนวิชาชีพ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
3. ควรศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชย์.
- มนตรี วงศ์ใหญ่. (2556). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในอำเภอภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิชัย ปุรัน. (2548). **การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วิทยากร เชียงกูล. (2553). **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2551/2552 บทบาทการศึกษากับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2559). **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-พ.ศ.2559**. ค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2560, จาก www.e-managev1.mju.ac.th/acticle_Detail.aspx?qid=126&
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2558). **รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2557**. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2550). **คู่มือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน**. กำแพงเพชร: ปริญาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). **พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559): ฉบับสรุป**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุดใจ ศรีโนบ้าน. (2548). **กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สุรุฒิ นักปราชญ์. (2551). **การวางแผนปฏิบัติการประจำปีตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในอำเภอเวียงเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.